

HANKESUUNNITELMA:

Yleisten kirjastojen ympäristötyön terävöittäminen ja näkyväksi tekeminen

Kohderyhmä: yleiset kirjastot sekä kirjastonkäyttäjät ja kuntalaiset, jotka ovat vaihtelevassa määrin kiinnostuneita ympäristöasioista.

Budjetti: 150 000 euroa

Kumppanit: Kuopion, Lahden, Mikkelin, Oulun, Porvoon, Rovaniemen, Tampereen, Turun ja Vaasan kaupunginkirjastot (kysytään)

Kumppanit osallistuvat hiilimittausten ja workshopien järjestämiseen ja tiedottamiseen omalla alueellaan sekä aktiivisesti ohjaus- ja projektiryhmien toimintaan.

Hankkeen tarve:

Yleisten kirjastojen ympäristötyössä on terävöitettävää. Kirjastoille ei ole aivan selvää, mitä hiilijalan- tai hiilikädenjälki kirjastoissa tarkoittaa ja miten niihin voidaan vaikuttaa. Vastaavasti SDG-tavoitteet ovat jääneet hämäräksi. Yleisissä kirjastoissa onkin tarve löytää keinoja saavuttaa kansalliset ja kunnalliset ilmasto- ja hiilineutraaliustavoitteet. Lisäksi monessa kirjastossa ei ole omaa ympäristöohjelmaa tai vastaavaa lainkaan. Kirjastoissa olisi tarvetta yhteisille suuntaviivoille ympäristötyön osalta. Hanke pyrkii näiltä osin terävöittämään yleisten kirjastojen ympäristötyötä, tuottamaan uutta tietoa kirjastojen ympäristötietoisuudesta sekä luomaan yhteisiä materiaaleja ja toimintatapoja.

Yleisten kirjastojen ympäristötyön terävöittäminen mahdollistaisi sen tekemisen näkyväksi asiakkaille, kuntalaisille ja kunnan päättäjille. Tehokas asiakastiedotus edellyttää varsin laajoja resursseja ja mm. ammattimaisen graafikon käyttöä. Yksittäisillä kirjastoilla ei ole tähän resursseja ja tiedottaminen voitaisi hyvin hoitaa yhdessä. Kirjastojen tulisi panostaa ympäristötyöstä tiedottamiseen, mutta myös tehostaa luotettavan ja ajantasaisen ympäristötiedon jakamista. Tämä on osa asiakkaille näkyvää ympäristötyötä ja sitä voidaan edistää yhdessä hankkeen sisällä.

Hankkeen myötä kirjastot voivat laajentaa ympäristötietoisuuttaan ja vahvistaa mielikuvaa ympäristötietoisesta ja –ystävällisestä toiminnastaan, mutta myös vaikuttaa varsin laajaan asiakaskuntaan, joka ei ole vielä kokonaisuudessaan myöntänyt ympäristötyön merkitystä hyvinvoinnillemme ja ihmiskunnan tulevaisuudelle.

Hankesuunnitelma ja metodit:

Kirjastojen hiilijalanjälki ja sen vähentäminen sekä työn näkyväksi tekeminen

- Seuranta (vuonna 2020 mitatut), onko hiilijalanjälki pienentynyt, millaisiin toimenpiteisiin kirjastot ovat ryhtyneet.
- Mittausten laajentaminen uusiin kirjastoihin.
- Metodina workshop ja muut koulutukset, joiden pohjalta laaditaan hiilijalanjälki checking lista: miten kirjastot voivat vaikuttaa hiilijalanjälkeen ja toteuttaa 1,5 asteen toimintaa.
 - Kaikki kohdat toteutetaan yhdessä asiantuntijakumppanin kanssa, jolloin terävöitetään *Yleisten kirjastojen ympäristötietoisuus 2020-luvulle* hankkeen tuloksia.

Kirjastojen hiilikädenjälki ja sen kasvattaminen näkyväksi imagotekijäksi

- Kirjastot luotettavan ja päivitetyn ympäristötiedon tarjoajina.
- Selkeytys: mitä jakamis- ja kiertotalous tarkoittaa kirjastoille: tilat, kokoelmat, laitteiden yhteiskäyttö, tavaralainaus
- Metodina workshop käyttäen systeemisen muutoksen työkaluja, kuten systeemisen hyvän kehän metodia. Workshopin ja muiden koulutusten pohjalta laaditaan hiilikädenjälki checking lista.
 - Kaikki kohdat toteutetaan yhdessä asiantuntijakumppanin kanssa, jolloin laajennetaan merkittävästi *Yleisten kirjastojen ympäristötietoisuus 2020-luvulle* hankkeen tuloksia.

SDG tavoitteiden selventäminen näkyväksi imagotekijäksi

- SDG tavoitteiden terävöittäminen yleisten kirjastojen toimintaympäristössä.
- SDG-pohjainen tiekartta ympäristötietoiseen kirjastotoimintaan, jota mm. pienet kirjastot voivat käyttää ympäristöohjelmanaan.
- Metodina workshop käyttäen systeemisen muutoksen työkaluja, kuten systeemisen hyvän kehän metodia. SDG tavoitteita käsitellään myös muissa koulutuksissa.
 - Molemmat kohdat toteutetaan yhdessä asiantuntijakumppanin kanssa, jolloin laajennetaan merkittävästi *Yleisten kirjastojen ympäristötietoisuus 2020-luvulle* hankkeen tuloksia.

Yleisten kirjastojen ympäristötietoisuuden vahvistaminen ja asiakastiedotus:

- Yleisten kirjastojen ympäristötyöstä luodaan tutkittuun tietoon perustuvat asiakasmateriaalit kirjastojen käyttöön. Tämä laajentaa asiakkaiden tietoisuutta sekä kirjaston ympäristötyöstä että hiilijalan- ja kädenjäljestä sekä SDG tavoitteista.
- Tutkitaan keinoja nostaa ympäristöasioita asiakkaiden ja kuntalaisten tietoisuuden laajemminkin.
- Keinoina mm. infograafit ja muu vastaava grafiikka sekä tempaukset ja tapahtumat
 - Graafikon palvelut hankitaan ostopalveluina

Vihreä kirjasto verkosto tai kirjastoalan sisäinen tiedottaminen:

- Vihreä kirjasto sivuja kehitetään aktiiviseksi kansalliseksi tiedotus ja keskustelu foorumiksi.
- Vihreä kirjasto sivuille luodaan ruotsin ja englanninkieliset aineistot, jotka esittelevät suomalaisten kirjastojen ympäristötyötä. Hankkeen tuloksia esitellään myös kansainvälisillä foorumeilla.
- Vihreä kirjasto verkoston lujittaminen ja aktivointi – vihreä komitea?

Budjetti:

30 000 asiantuntijakumppanit, konsultointi: hiilimittaukset sekä systeemisen muutoksen työpajat (hiilikädenjälki ja SDG)

20 000 koulutukset ja tapahtumat: asiantuntija ja esiintymispalkkiot, tapahtumajärjestelyt

15 000 graafikko ja käännöspalvelut sekä muu tiedottaminen: saavutettavat tiedotusmateriaalit kirjastoille ja asiakastiedotukseen kolmella kielellä

10 000 matkakulut

50 000 hankekoordinaattori (12 kuukautta)

25 000 hanketyöntekijä (12 kuukautta, 50 %)

Yhteensä: 150 000

Aikataulu:

Syyskuu 2022 Hankkeen aloitus

Syksy 2022 Hiilijalanjälkimittaukset ja workshop, tiedotusmateriaalit

Kevät 2023 Systemaattisen muutoksen workshopit, tiedotusmateriaalit

Loppuseminaari/koulutustilaisuus

Kesä 2023 Raportointi